

Sygnatura akt VI Ka 695/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **16 grudnia 2014** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Krzysztof Ficek

Sędziowie SSR del. Małgorzata Peteja-Żak

SSO Marcin Mierz (spr.)

Protokolant Sylwia Sitarz

przy udziale Marka Dutkowskiego

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2014 r.

sprawy **W. J.** ur. (...) w miejscowości W.

syna S. i E.

oskarżonego z art. 77§2 kks w zw. z art. 6§2 kks, art. 77§1 kks w zw. z art. 6§2 kks

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrzu

z dnia 20 maja 2014 r. sygnatura akt II K 722/13

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Zabrzu do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 695/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 16 grudnia 2014 roku

Apelacje wywiedzione przez obrońcę oraz osobiście przez oskarżonego W. J. od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 20 maja 2014 roku (sygn. akt II K 722/13), którym uznał sąd oskarżonego za winnego popełnienia przestępstw z art. 77 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. oraz z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. okazały się trafne o tyle, że w efekcie uwzględnienia części z podniesionych w ich treści zarzutów dojść musiało do uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Wniesiony w niniejszej sprawie akt oskarżenia nie precyzuje, której z prowadzonych przez oskarżonego działalności gospodarczych dotyczą postawione oskarżonemu zarzuty. Z aktu oskarżenia wynika jedynie, że W. J. jako płatnik nie wpłacił (w akcie oskarżenia – nie odprowadził) na rachunek właściwego Urzędu Skarbowego zaliczek na podatek dochodowy, które zobowiązany był wpłacić w związku z wypłatą wynagrodzeń pracownikom. W uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia Sąd Rejonowy zarówno w sferze ustaleń faktycznych, jak i oceny okoliczności sprawy w

aspekcie odpowiedzialności karnej oskarżonego odnosi się natomiast prawie wyłącznie (za wyjątkiem ostatniego zdania ustaleń faktycznych) do działalności spółki prawa handlowego (...) sp. z o. o. w S. wedle ustaleń sądu wpisanej do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...). Píše sąd przy tym między innymi o oskarżonym jako prezesie zarządu tej spółki oraz o ogłoszonej postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 12 stycznia 2012 roku (sygn. akt XII GU 82/11) upadłości likwidacyjnej (...) "W. J." sp. z o. o. i sprzedaży majątku spółki przez syndyka w toku postępowania upadłościowego. Ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego jednoznacznie wskazują, iż przypisanie oskarżonemu odpowiedzialności karnoskarbowej związane pozostaje z działalnością spółki prawa handlowego w której oskarżony pełnił funkcję Prezesa Zarządu. W tym kontekście ma rację oskarżony, gdy zaskarżonemu orzeczeniu zarzuca, że wydając wyrok sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę okoliczności, iż w sytuacji, gdy już w styczniu 2012 roku ogłoszono upadłość likwidacyjną spółki (...) "W. J.", spółką tą po ogłoszeniu upadłości do dnia sprzedaży jej majątku zarządzał syndyk, a nie oskarżony, co w przypadku potwierdzenia tej okoliczności mogłoby prowadzić do wykluczenia odpowiedzialności karnej oskarżonego za okres do stycznia 2013 roku, kiedy to przypadał ostatni z terminów płatności zaliczek na podatek dochodowy. Nie sposób także w świetle ustaleń faktycznych sądu odmówić racji oskarżonemu, który w apelacji zarzuca sprzeczność w poczynionych przez sąd ustaleniach faktycznych z których z jednej strony wynika, iż oskarżony w dalszym ciągu prowadzi działalność gospodarczą w postaci spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) "W. J." z drugiej zaś, że spółka ta już w styczniu 2012 roku postawiona została w stan upadłości, a majątek jej sprzedany. Nie wiadomo w oparciu o jakie dowody ustalił Sąd Rejonowy, że oskarżony w dalszym ciągu prowadzi działalność gospodarczą w postaci spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w której pełnił funkcję prezesa zarządu.

Podkreślić z całą stanowczością należy, że przedmiot oskarżenia winien w sposób precyzyjny określony zostać przede wszystkim w akcie oskarżenia. Określenie to nie powinno pozostawiać żadnych wątpliwości w kwestii przedmiotu zarzutu. Nieprecyzyjne określenie przedmiotu oskarżenia może prowadzić do znaczącego ograniczenia prawa do obrony oskarżonego, który nie ma pełnej świadomości w kwestii tego jakie zachowania składają się na postawione mu oskarżenie. Także sąd rozpoznający sprawę nie powinien domyślać się do jakich konkretnie działań oskarżonego odnosi się akt oskarżenia stanowiący podstawę rozpoznania sprawy przez sąd. Wniesiony w niniejszej sprawie akt oskarżenia nie precyzuje w związku z którą z aktywności gospodarczych oskarżonego postawiono W. J. w stan oskarżenia. Z kolei uzasadnienie zaskarżonego wyroku jednoznacznie dowodzi, iż do skazania oskarżonego doszło w związku z pełnieniem przez niego funkcji prezesa zarządu w spółce prawa handlowego, której upadłość ogłoszono w styczniu 2012 roku. Tymczasem analiza akt sprawy może prowadzić do wniosku, iż postawione oskarżonemu w akcie oskarżenia zarzuty nie pozostają związane z działalnością spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, lecz z prowadzoną przez oskarżonego jednoosobową działalnością gospodarczą. Załączone bowiem do akt sprawy dowody w postaci deklaracji podatkowych PIT-4R (k. 3, 7, 11) w związku z którymi ustalono, iż oskarżony odliczył i pobrał zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych nie wpłacając ich następnie na rachunek właściwego urzędu skarbowego jako podatnika wskazują nie spółkę, której dotyczą ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, lecz oskarżonego jako osobę fizyczną z podaniem daty i miejsca jego urodzenia oraz każdorazowo tego samego numeru NIP niezależnie od tego, iż w jednej z deklaracji obok danych oskarżonego wskazano nazwę zakładu (...). Także dokumenty wewnętrzne służb skarbowych w postaci wniosków o ukaranie (k. 1, 5, 9) odnoszą się do oskarżonego jako osoby fizycznej. Powyższe pozwala sądzić, że aktem oskarżenia objęte zostały zachowania oskarżonego jako osoby prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą. Tymczasem, jak już w uzasadnieniu niniejszym wskazano, ustalenia Sądu Rejonowego stanowiące podłoże wyroku skazującego odnoszą się do działań oskarżonego jako prezesa spółki prawa handlowego, w kwestii prowadzonej przez niego jednoosobowej działalności gospodarczej ograniczając się wyłącznie do stwierdzenia, iż oskarżony w dalszym ciągu w tej formie działalność gospodarczą prowadzi. Co więcej, także wyjaśnienia oskarżonego oraz zeznania świadków odnoszą się wprost do okoliczności związanych z działalnością spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jeśli przedmiotem oskarżenia pozostają zachowania oskarżonego związane z prowadzoną przez niego jednoosobową działalnością gospodarczą, można wręcz przyjąć, że w złożonych wyjaśnieniach oskarżony nie odniósł się do stawianego jego osobie w niniejszej sprawie zarzutu, a świadkowie nie zostali przesłuchani odnośnie okoliczności związanych z zarzutami aktu oskarżenia. Także w wywiezionych apelacjach oskarżony oraz jego obrońca koncentrują się (zwłaszcza obrońca) na okolicznościach odnoszących się do działalności spółki z o.o. w której był oskarżony prezesem, co zresztą pozostaje niejako logiczną

konsekwencją kwestionowania w apelacjach wyroku Sądu Rejonowego z którego uzasadnienia wynika, iż to w związku z działalnością spółki dopuścić się miał oskarżony popełnienia przypisanych jego osobie czynów.

W tych okolicznościach za trafny uznać należało zarzut osobistej apelacji oskarżonego w której wyraża on swoje wątpliwości co do tego w związku z którą z działalności gospodarczych w których uczestniczył, dopuścić się miał przypisanych jego osobie ostatecznie przestępstw. Jeśli tak, jak sugeruje treść wspomnianych już w niniejszym uzasadnieniu dokumentów, zarzuty aktu oskarżenia związane pozostają z prowadzoną przez oskarżonego jednoosobową działalnością gospodarczą, to ustalenia Sądu Rejonowego stanowiące podstawę wyroku skazującego zupełnie nie odnoszą się do przedmiotu niniejszego procesu, podobnie jak większość z przeprowadzonych przez Sąd Rejonowy dowodów. Powyższa okoliczność dyskwalifikuje zaskarżony wyrok. W tym kontekście podnosi jeszcze oskarżony, choć w sposób mało klarowny, że ustalenie z którym z zakładów produkcyjnych związane pozostają przypisane jego osobie czyny posiada istotne w niniejszej sprawie znaczenie, a to ze względu na bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 8 kpk występującą wówczas, gdy orzeczenie zostało wydane, pomimo że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone. W ponownym procesie oskarżony winien sprecyzować w czym jego zdaniem miałyby się wyrażać wskazana przez niego w apelacji bezwzględna przyczyna odwoławcza.

Zasadny pozostawał nadto zarzut apelacji obrońcy oparty o twierdzenie, iż dokonane przez wierzycieli oskarżonego zajęcia komornicze środków zgromadzonych na jego rachunku bankowym uniemożliwiały oskarżonemu swobodne dysponowanie środkami przedsiębiorstwa, co wykluczało jakiekolwiek możliwości płatnicze oskarżonego, a co za tym idzie prowadzić powinno do jego uniewinnienia od popełnienia zarzuconych jego osobie czynów. Do kwestii tej, podnoszonej nie tylko w wyjaśnieniach oskarżonego, lecz także w zeznaniach świadków, Sąd Rejonowy nie odniósł się w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia pomimo uprzedniego uwzględnienia wniosków dowodowych, także samego oskarżyciela, który jak należy z jego postawy wnioskować uznał, iż wyjaśnienie tej okoliczności nie pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego. Pomimo zatem zwrócenia się do Naczelnika Urzędu Skarbowego w B. (k. 163) oraz Banku (...) (k. 171) o informację o zajęciu rachunków bankowych i załączeniu do akt sprawy wyciągów z rachunków bankowych Sąd Rejonowy wyciągów tych nie poddał analizie w aspekcie wynikającym z twierdzeń oskarżonego oraz obrońcy. Z uzyskanej przez sąd informacji Urzędu Skarbowego w B. wynika, iż zajęcie rachunku bankowego oskarżonego w związku z prowadzoną przeciwko niemu egzekucją nastąpiło ze skorzystaniem przez oskarżonego z regulacji przewidzianej w art. 81 § 4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu wynikający z zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego zakaz wypłat z tego rachunku bez zgody organu egzekucyjnego nie dotyczy wypłat na bieżące wynagrodzenia za pracę. Wedle natomiast przepisu art. 81 § 5 wspomnianej ustawy, Przepis § 4 stosuje się również do podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składek na ubezpieczenie społeczne, należnych od dokonywanych wypłat na bieżące wynagrodzenia. Nie powinno zatem budzić wątpliwości, iż spod zajęcia dokonywanego przy uwzględnieniu regulacji art. 81 § 4 i 5 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji zostały zwolnione wypłaty na bieżące wynagrodzenia za pracę wraz z należnym od nich podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz składkami na ubezpieczenie społeczne (tak również Łuczaj Waldemar, Komentarz do art. 81 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, [w:] Kijowski Dariusz R. (red.), Cisowska-Sakrajda Ewa, Faryna Małgorzata, Grześkiewicz Władysław, Kulesza Cezary, Łuczaj Waldemar, Pietrasz Piotr, Radwanowicz-Wanczewska Joanna, Starzyński Piotr, Suwaj Robert, Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz. LEX, 2010), co oznaczałoby, iż faktycznie oskarżony dysponował środkami potrzebnymi na wpłatę zaliczek tytułem podatku dochodowego od osób fizycznych, a ewentualne zajęcie rachunku bankowego wbrew wywiodom apelacji nie uniemożliwiłoby oskarżonemu wywiązania się z obowiązku wpłaty na rachunek bankowy pobranych zaliczek. Ponadto, z załączonych do akt sprawy wyciągów z rachunków bankowych wynika, iż na rachunkach tych utrzymywały się dosyć wysokie salda, przekraczające nawet milion złotych, z rachunków tych dokonywane były wypłaty nawet kilkudziesięciu tysięcy złotych, co pozostawać może w sprzeczności z informacją o zajęciu rachunków bankowych oskarżonego. Co więcej, z pisma (...) S.A. wynika, iż wyciągi z rachunków bankowych przekazane sądowi dotyczą wyłącznie rachunków W. J. prowadzonych pod nazwą (...). Tymczasem deklaracje PIT-4B, wspomniane już w niniejszym uzasadnieniu, w miejscu określającym podatnika odnoszą się w tylko w jednym przypadku do nazwanej w taki sposób działalności gospodarczej oskarżonego (k. 3).

Jak już wskazał sąd odwoławczy, konieczne pozostaje zatem przede wszystkim ustalenie do której z działalności gospodarczych w których uczestniczył oskarżony odnoszą się zarzuty aktu oskarżenia, a następnie rozstrzygnięcie kwestii zajęcia rachunków bankowych związanych z działalnością do której odnoszą się zarzuty. Niezależnie od informacji o zastosowaniu przepisu art. 81 § 4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz mogących jej przeczyć zapisów historii rachunków bankowych załączonych do akt sprawy, dla należytego wyjaśnienia jej okoliczności konieczne pozostawać będzie poczynienie ustaleń odnośnie faktycznego zajęcia rachunku bankowego oskarżonego, w szczególności z uwzględnieniem tego, czy spod zajęcia tego faktycznie zwolnione były kwoty wypłacanego przez zakład produkcyjny wynagrodzenia wraz z kwotami potrzebnymi na wpłatę zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych. Znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy będzie miał zatem faktyczny sposób zajęcia rachunku bankowego i prowadzenia egzekucji w okresie zarzuconych oskarżonemu przestępstw. W tym kontekście za trafny uznany został zarzut apelacji w którym podniósł obrońca niewyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy w postaci uzyskania informacji o rzeczywistym sposobie egzekwowania należności przez wierzycieli z rachunków bankowych.

Niezależnie od opisanych uchybień mających wpływ na uchylenie zaskarżonego orzeczenia wskazać jeszcze trzeba, iż błędnie opisane pozostają także czyny zarzucone oskarżonemu aktem oskarżenia. Opis ten powielony został przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku w którym nie dokonał sąd modyfikacji opisów zarzuconych oskarżonemu czynów. Czyny zarzucone oskarżonemu polegać miały na nieodprowadzeniu (niewpłaceniu) w ustawowym terminie, tj. do dnia 20 każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano zaliczki, pobranych, należnych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych. Ze znajdujących się w aktach sprawy wykazów zaliczek nie wpłaconych przez oskarżonego w latach 2010 – 2012, których dotyczy oskarżenie, a które to wykazy stanowią jedyne miarodajne źródło wiedzy o tym do których zaliczek odnosi się akt oskarżenia (k. 10, 104) wynika, iż w roku 2010 nie wpłacone zostały zaliczki za wynagrodzenia wypłacone za miesiące od stycznia do marca. Z opisu natomiast czynu przypisanego oskarżonemu zaskarżonym wyrokiem wynika, iż skazano oskarżonego za niewpłacenie zaliczek „od łącznej kwoty wypłat dokonanych w miesiącach od stycznia 2010r. do kwietnia 2010r.”. W sytuacji, gdy zarzut odnosił się do zaliczek za miesiące od stycznia do marca 2010 roku, uwzględniając obowiązujące terminy wpłaty tych zaliczek, czas popełnienia przestępstwa określony powinien zostać jako trwający od dnia 20 lutego 2010 roku do dnia 20 kwietnia 2010 roku, a nie jak wskazano w akcie oskarżenia, a dalej w wyroku - od stycznia 2010 roku do kwietnia 2010 roku. Podobnie błędny opis czynu przypisanego oskarżonemu zawarty został w punkcie II aktu oskarżenia oraz punkcie 2 wyroku. Odnosi się on do miesięcy w których dokonywano wypłat wynagrodzeń zaliczki od których nie zostały przekazane na rachunek właściwego urzędu skarbowego. Czasem w którym popełniał oskarżony przestępstwo pozostaje natomiast dwudziesty dzień miesiąca następującego po miesiącu w którym pobrane zostały zaliczki na podatek dochodowy. Jeśli zatem, jak wskazano w opisie przypisanego oskarżonemu za aktem oskarżenia czynu, zachowanie jego polegało na niewpłaceniu zaliczek od łącznej kwoty wypłat dokonanych w miesiącach od marca 2011r. do kwietnia 2012r., a następnie od lipca 2012r. do grudnia 2012r., to czas popełnienia przestępstwa powinien obejmować miesiące od kwietnia 2011 roku do maja 2012 roku oraz od sierpnia 2012 roku do stycznia 2013 roku. Czas popełnienia przestępstwa nie został w taki sposób określony zarówno przez oskarżyciela, jak i przez Sąd Rejonowy, który jednak w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku odnosząc się do ustaleń w kwestii kwalifikacji prawnej czynu związanej z wysokością nieuiszczonego przez oskarżonego podatku, ustalenia swoje oparł na minimalnym wynagrodzeniu obowiązującym w 2013 roku wedle ostatniej z dat płatności zaliczek na podatek dochodowy, choć z opisu czynu przypisanego oskarżonemu nie wynika, by czyn ten miał zostać popełniony także w 2013 roku.

Pomiędzy sumarycznymi kwotami niewpłaconych zaliczek na podatek dochodowy wskazanymi w opisach zarzuconych, a następnie przypisanych oskarżonemu czynów, a znajdującymi się w aktach sprawy wykazami zaliczek na podatek dochodowy niewpłaconych przez oskarżonego w okresach objętych zaskarżonym wyrokiem (k. 10, 104) występują sprzeczności. Wykazy te stanowią natomiast, jak już w uzasadnieniu niniejszym wskazano, źródło wiedzy o wysokości zaliczek, których nieuiszczenie zarzuca się oskarżonemu w niniejszej sprawie.

Nie sposób także odmówić racji apelującemu oskarżonemu, gdy podnosi błędnie powołany w punkcie 4 zaskarżonego orzeczenia przepis art. 20 § 2 k.k.. Nie ulega jednak wątpliwości, iż powołanie tego przepisu, zamiast art. 20 § 2

k.k.s. zawierającego odesłanie do powołanych przez Sąd Rejonowy przepisów kodeksu karnego, stanowi konsekwencję oczywistej omyłki pisarskiej. Słusznie także kwestionuje oskarżony zawarte w tym samym punkcie zaskarżonego wyroku rozstrzygnięcie o karze łącznej w którym nie określił Sąd Rejonowy które z orzeczonych za przypisane oskarżonemu przestępstwa jednostkowych kar podlegały łączeniu w karę łączną grzywny. Bez wątplenia orzekając karę łączną winien sąd wskazać, które z kar jednostkowych orzeczonych za zbiegające się przestępstwa objęte zostały karą łączną grzywny. Rzeczywiście, jak pisze w osobistej apelacji oskarżony, użyte przez Sąd Rejonowy w punkcie 4 zaskarżonego orzeczenia sformułowanie „wymierza oskarżonemu za powyższe przestępstwa karę łączną 130 (sto trzydzieści) stawek dziennych grzywny” może zostać przez osobę nie posiadającą wykształcenia prawniczego, jak oskarżony, zrozumiane w ten sposób, iż orzeczona kara grzywny wymierzona została w efekcie połączenia wszystkich kar orzeczonych w punktach 1 i 2 wyroku (pozbawienia wolności i grzywny). Niemniej jednak, orzeczenie takie pozostaje w świetle obowiązujących przepisów niedopuszczalne, przez co przyjąć należy, iż bez wątplenia intencją Sądu Rejonowego pozostawało wymierzenie oskarżonemu kary łącznej grzywny poprzez połączenie wyłącznie orzeczonych w punktach 1 i 2 wyroku kar tego rodzaju. Ma także rację oskarżony, gdy podnosi błędnie powołane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku kwoty stanowiące wysokość minimalnego wynagrodzenia w 2013 roku oraz dużą wartość niewpłaconego przez oskarżonego podatku.

Uznając za zasadne zarzuty, których uwzględnienie skutkowało koniecznością uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, Sąd Okręgowy ograniczył rozpoznanie sprawy zgodnie z art. 436 k.p.k. uznając, że rozpoznanie pozostałych zarzutów pozostaje przedwczesne, a w zależności od wyników postępowania może okazać się bezprzedmiotowe dla dalszego procedowania zwłaszcza, że spora ich część dotyczy działalności gospodarczej prowadzonej w formie spółki prawa handlowego. W ponownym procesie będzie sąd zmuszony przeprowadzić pełne postępowanie dowodowe uwzględniając okoliczności wskazane w niniejszym uzasadnieniu. W pierwszym rzędzie ustali, której z działalności gospodarczych w których uczestniczył oskarżony dotyczą postawione jego osobie w niniejszej sprawie zarzuty. Postępowanie dowodowe skoncentruje następnie na okolicznościach odnoszących się do działalności w związku z którą dopuścić się miał oskarżony popełnienia zarzuconych mu przestępstw.